

Postanowienie z dnia 4 sierpnia 2006 r.

III SW 15/06

Dochody z majątku partii wymienione w art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 857 ze zm.), w tym dochody z działalności wymienionej w art. 27, muszą być gromadzone na rachunku bankowym (art. 24 ust. 8 tej ustawy).

Przewodniczący SSN Teresa Flemming-Kulesza, Sędziowie SN: Krystyna Bednarczyk (sprawozdawca), Katarzyna Gonera, Beata Gudowska, Jerzy Kuźniar, Maria Tyszel, Andrzej Wróbel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 4 sierpnia 2006 r. sprawy ze skargi partii politycznej Narodowe Odrodzenie Polski na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 3 lipca 2006 r. w przedmiocie odrzucenia sprawozdania finansowego

o d d a ł skargę.

U z a s a d n i e

Uchwałą z dnia 3 lipca 2006 r. Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie art. 38a ust. 1 pkt 3 i ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 857 ze zm.) odrzuciła sprawozdanie partii Narodowe Odrodzenie Polski o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych z Funduszu Wyborczego w 2005 r. z powodu naruszenia art. 24 ust. 8 ustawy. W sprawozdaniu złożonym dnia 29 marca 2006 r. partia wykazała, że do jej kasy wpłynęły składki członkowskie w kwocie nieprzekraczającej w jednym roku najniższego miesięcznego wynagrodzenia za pracę pracowników na łączną kwotę 12.105,37 zł i środki finansowe w kwocie 6.510,30 zł, pochodzące z działalności własnej partii, określonej w art. 27 ustawy o partiach politycznych. Środki pozyskane z działalności własnej partii powinny być przebrane z kasy partii na rachunek bankowy,

co nie zostało uczynione. Partia nie posiadała rachunku bankowego. Tak prowadzona gospodarka finansowa narusza art. 24 ust. 8 ustawy o partiach politycznych, zgodnie z którym partia polityczna może gromadzić środki jedynie na rachunkach bankowych, z wyłączeniem składek członkowskich w wysokości nieprzekraczającej od jednego członka w jednym roku najniższego miesięcznego wynagrodzenia za pracę pracowników, pozostawionych w terenowych jednostkach organizacyjnych partii z przeznaczeniem na pokrycie wydatków związanych z bieżącą działalnością. Naruszenie przez partię art. 24 ust. 8 ustawy powoduje odrzuceniem sprawozdania na podstawie art. 38a ust. 2 pkt 3 ustawy, a ponadto środki pieniężne w kwocie 6.510 zł podlegają przepadkowi na rzecz Skarbu Państwa na podstawie art. 39a ust. 1 ustawy.

Uchwałę zaskarżyła partia Narodowe Odrodzenie Polski wnosząc o uznanie skargi za zasadną. W skardze zarzuca się naruszenie art. 24 ust. 8 ustawy o partiach politycznych, przez pominięcie regulacji zawartej w art. 27 tej ustawy. Przepis ten pozwala partiom politycznym na prowadzenie działalności własnej polegającej na sprzedaży tekstu statutu lub programu partii, a także przedmiotów symbolizujących partię i wydawnictw popularyzujących cele i działalność partii politycznych oraz na wykonanie odpłatnie drobnych usług na rzecz osób trzecich z wykorzystaniem posiadanego sprzętu biurowego. Tego rodzaju działalność nie stanowi działalności gospodarczej. To wyodrębnienie znajduje się dodatkowo w art. 24 ust. 4 pkt 4. Odrębność jest zrozumiała, gdyż środki uzyskane z wykonywania drobnych usług dotyczą wpłacanych jednorazowo kwot i jako takie nie mogą być gromadzone na koncie w sposób określony w art. 25 ust. 5 (czek, przelew lub karty płatnicze). Uniemożliwia to sama natura realizowania działalności. Środki z niej uzyskane nie mogą być wpłacane inaczej niż do kasy partii. Ustawa nie określa także z jaką częstotliwością i do jakiej kwoty środki uzyskane z działalności zgodnej z art. 27 miały być wpłacane na konto. Ponadto do momentu wpłaty na konto środki byłyby gromadzone w kasie. Tym samym partia polityczna znalazłaby się w swoistym „ślepych zaułku”. Oznacza to, że ustawodawca potraktował dochody uzyskiwane z działalności określonej w art. 27 jako odrębne, wyłączone z regulacji o darowiznach i składkach. Na podstawie art. 24 ust. 5 suma wpłaty jednorazowej na konto musi przekraczać minimalne wynagrodzenie za pracę. Tymczasem środki uzyskane w wyniku realizacji art. 27 nie przekraczają jednorazowo kwoty kilku złotych. Zebrane pieniądze w łącznej kwocie 6.510,30 zł nie były gromadzone lecz wykorzystywane na bieżąco wraz ze składkami na opła-

cenie kosztów administracyjnych. Partia zamknęła rok 2005 bilansem ujemnym. Gdyby przyjąć stanowisko Państwowej Komisji Wyborczej, partia nie mogłaby wykonywać odpłatnie usług dla osób niemających miejsca zamieszkania w Polsce i cudzoziemców, gdyż przepis art. 25 ust. 2 zabrania przyjmowania wpłat od takich osób. Tymczasem partia nie ma obowiązku sprawdzania personaliów osób, którym sprzedaje wydawnictwa lub na rzecz których wykonuje drobne usługi. Można więc dojść do absurdalnego wniosku, że partia polityczna, która uzyskuje środki z wykorzystaniem art. 27 bez względu na to, czy wpłaca je na konto czy też nie, narusza przepisy ustawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przepis art. 24 ust. 1 ustawy o partiach politycznych stanowi, że majątek partii politycznej powstaje ze składek członkowskich, darowizn, spadków, zapisów, dochodów z majątku oraz określonych ustawami dotacji i subwencji. W zakresie dochodów z majątku przepis art. 24 ust. 4 wprowadza ograniczenia, wyliczając w sposób wyczerpujący w czterech punktach dochody z majątku, jakie może pozyskiwać partia polityczna. W punkcie 4 wymienione jest pozyskiwanie dochodów z działalności, o której mowa w art. 27, czyli sprzedaży tekstu statutu, programu, przedmiotów symbolizujących partię, wydawnictw popularyzujących cele i działalność partii oraz wykonywanie odpłatnie drobnych usług. Zgodnie z art. 24 ust. 8 partia polityczna może gromadzić środki finansowe jedynie na rachunkach bankowych, z zastrzeżeniem art. 26a. Wynika z tego, że wszystkie środki finansowe partii politycznych pochodzące ze źródeł wymienionych w art. 24 ust. 1, za wyjątkiem środków określonych w art. 26a, muszą być gromadzone na rachunkach bankowych. Z kolei przepis art. 26a stanowi, że obowiązek gromadzenia środków pieniężnych na rachunkach bankowych nie dotyczy kwot ze składek członkowskich w wysokości nieprzekraczającej od jednego członka w jednym roku minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalonego na podstawie odrębnych przepisów, obowiązującego w dniu poprzedzającym wpłatę, pozostawionych w terenowych jednostkach organizacyjnych partii - z przeznaczeniem na pokrycie wydatków związanych z bieżącą działalnością. Poza rachunkiem bankowym mogą więc pozostawać tylko wpłaty z tytułu składek członkowskich i to w ograniczonej wysokości. Inne wpłaty, na przykład darowizny, o których mowa w art. 25, a także środki stanowiące dochody z majątku partii wymienione w art. 24 ust. 4, w tym do-

chody z działalności określonej w art. 27, muszą być gromadzone na rachunku bankowym.

Podniesiona w skardze okoliczność, że z tytułu działalności określonej w art. 27 partia polityczna pozyskiwała jednorazowo drobne kwoty, nie zwalniała jej z obowiązku przekazywania tych kwot na rachunek bankowy. Zwolnienie z art. 26a dotyczy tylko składek członkowskich, przy czym kwoty z tego tytułu przekraczające określony w tym przepisie limit muszą być także przekazywane na rachunek bankowy. Podobnie na rachunek bankowy powinny być przekazywane jednorazowe wpłaty gotówkowe od osób fizycznych z tytułu darowizn, które nie przekraczają określonej w art. 25 ust. 5 kwoty, co do której istnieje obowiązek dokonania wpłaty czekiem, przelewem lub kartą płatniczą. Każda wpłacona gotówką kwota, nawet drobna, za wyjątkiem kwot wymienionych w art. 26a, musi być przekazana na rachunek bankowy. Nie może więc być uwzględniony zarzut, że ustawa nie określa minimalnej kwoty wpłaty ani częstotliwości dokonywania wpłat. Bieżące wydatki partii politycznej mogą być pokrywane bezpośrednio tylko ze składek członkowskich wymienionych w art. 26a. Natomiast wydatkowanie na bieżące cele środków pochodzących z innych źródeł, także z dochodów z majątku, następuje za pośrednictwem rachunku bankowego.

Skarżąca partia polityczna ma rację tylko w tym, gdy twierdzi, że ustawodawca potraktował dochody uzyskiwane z działalności określonej w art. 27 jako odrębne, wyłączone z przepisów o darowiznach i składkach. Z tego stwierdzenia wynika, że przepis art. 25 wprowadzający ograniczenia w zakresie darowizn, zabraniając między innym przyjmowania wpłat z tego tytułu od osób niemających miejsca zamieszkania w Polsce i cudzoziemców, nie ma zastosowania do dochodów uzyskiwanych z działalności wymienionej w art. 27. Zapłata należności za towary i usługi sprzedawane w ramach tej działalności nie jest darowizną na rzecz partii politycznej. Przepisy ograniczające darowizny i składki nie mają zastosowania do działalności określonej w art. 27. Przepis ten wprowadza ograniczenia przedmiotowe, a ich przestrzeganie ma ten skutek, że działalności takiej nie uznaje się za działalność gospodarczą, której prowadzenie przez partię polityczną jest zakazane z mocy art. 24 ust. 3. Odrębność uregulowań co do składek, darowizn i dochodów nie wyłącza obowiązku gromadzenia środków ze wszystkich tych źródeł na rachunku bankowym. Wyłączenie dotyczy tylko środków określonych w art. 26a, a regulacją tego przepisu nie są objęte dochody z tytułu działalności wymienionej w art. 27. Gromadząc środki z tego tytułu poza rachunkiem bankowym skarżąca naruszyła przepis art. 24 ust. 8.

Przepis art. 38a ust. 2 pkt 3 ustawy o partiach politycznych stanowi, że odrzucenie sprawozdania następuje w przypadku gromadzenia środków finansowych poza rachunkiem bankowym z naruszeniem przepisów art. 24 ust. 8. Uchwała odrzucająca sprawozdanie jest więc zgodna z prawem. Sąd Najwyższy nie miał podstaw do zastosowania art. 34b ust. 4 w związku z art. 38b powołanej ustawy i z tych przyczyn orzekł jak w sentencji.

=====